

For og imod

21 dilemma-historier

af
Henrik Krog Nielsen

Forlaget X

Indledning

Målgruppe

Bogen henvender sig især til folkeskolens ældste klasser, efterskoler og ungdomsskoler. Den vil også kunne inddrages i gymnasiet/HF og anvendes på voksenuddannelser.

Formål / læringsmål

Formålet med bogen er at lægge op til personlig refleksion og samtaler om etik og livsfilosofi. Bogen vil kunne anvendes i fagene *kristendomskundskab*, *dansk* og *samfundsfag*.

Bogens metode

Alle historierne (undtagen 1 og 19) er skrevet ud fra samme metode: Et dilemma introduceres ved, at en hovedperson ser tilbage på en bestemt problemstilling. Hovedpersonen vender og drejer dette dilemma. Hovedpersonen betragter dilemmaet på ny, mere overordnet.

Der er altså ikke tale om en valgsituation her og nu, men derimod om refleksioner over et tidligere foretaget valg. Denne metode er valgt for at fremstille de forskellige dilemmaer så generelt som muligt.

Rækkefølgen på afsnittene er sammensat således, at afsnittene bliver gradvis vanskeligere.

Dilemmaerne

Dilemmaerne spænder fra meget konkrete etiske problemstillinger til almene etiske problemstillinger.

Dilemmaerne falder inden for fire temaer, *etik*, *sige sandheden*, *prioritering* og *livsfilosofi*, hvilket ses i indholdsfortegnelsen.

For dilemmaer vedrørende *abort*, *aktiv dødsbistand* og *dødsstraf* se evt. min forrige bog *A og døden*, udgivet på samme forlag.

Indhold

Afsnittene bliver gradvis vanskeligere.

Sige sandheden, Etik, Prioritering og Livsfilosofi er fire temaer.

1. Løgne	Sige sandheden	7
2. Tyveri	Etik	11
3. Vidne med frygt	Sige sandheden	16
4. Overvågning	Etik	18
5. Tilgive	Etik	23
6. Liv og død	Prioritering	26
7. Lottogevinst	Etik	31
8. Utroskab	Sige sandheden	34
9. Incest	Sige sandheden	36
10. Gøre det hele igen?	Prioritering	40
11. Venskab	Etik	43
12. Sundhed	Prioritering	47
13. Ytre sig med risiko	Sige sandheden	52
14. Arbejde meget	Prioritering	57
15. Arbejde lidt	Prioritering	60
16. Betale skat	Sige sandheden	63
17. Børns arv	Etik	65
18. Faderskab	Sige sandheden	68
19. Skal vi gifte os?	Livsfilosofi	72
20. Frihed	Livsfilosofi	76
21. Tro på Gud?	Livsfilosofi	80

1. Løgne

Sofie: "Skal man altid sige sandheden?"

Sådan spørger Sofie som fjortenårig sin far.

Faren: "Det er svært at svare på, for det kan jo være uklogt at sige sandheden."

Sofie: "Hvordan uklogt?"

Faren: "Forestil dig: Det ringer på døren, og du åbner. Der står en sindssyg mand med en økse i hånden og råber, at han vil slå mig ihjel. Så spørger han dig, om jeg er hjemme. – Så siger du forhåbentlig nej?"

2. Tyveri

Niels sidder og tænker tilbage på dengang, han blev taget for tyveri i Spanien, og på alle de overvejelser det havde sat i gang.

... Betyder det så, at det under ingen omstændigheder kan være i orden at stjæle? Aldrig!?

Hvad nu hvis man er meget, meget fattig, og det er et spørgsmål om liv og død for én selv eller ens barn?

... Hvor går grænsen egentlig for at stjæle i hverdagen? De fleste har vel for eksempel taget en kuglepen eller en tilsvarende lille ting med hjem fra arbejdet?

3. Vidne med frygt

Ole sidder og tænker et år tilbage til dengang, hvor han ikke turde gå til politiet med sin viden om et voldeligt overfald.

4. Overvågning

Tom sidder og tænker tilbage på dengang, hvor han var kommet lidt for langt ud i en negativ retning.

... Det var især, da hans forældre greb ind, at tingene ændrede sig. Men måden, de havde grebet ind på, havde medført en konflikt. De havde nemlig, efter hans mening, overskredet grænsen for, hvor meget man kan tillade sig at overvåge andre – også når det gælder ens søn.

5. Tilgive

Mik sidder og tænker nogle år tilbage til dengang, da han som ung mand besøgte sin døende morfar på hospitalet, og morfaren i en kort samtale havde tilstået noget slemt, han havde gjort under 2. Verdenskrig. Det var en meget speciel oplevelse for ham, og den havde efterfølgende fremkaldt flere store spørgsmål.

6. Liv og død

Lotte sidder og tænker tilbage på den nat, hvor hendes liv blev totalt forandret, fordi *liv* og *død* pludselig blev meget nærværende. Det var, da hun var fireogtyve år og arbejdede som nattevagt på et plejehjem.

... *Den* nat gik brandalarmen klokken fire.

7. Lottogevinst

Gamle Lis sidder og tænker over et særligt spørgsmål: Skulle jeg have beholdt hele eller bare lidt af den store lottogevinst, som jeg vandt for mange år siden?

8. Utroskab

Kit sidder og tænker over et besynderligt dilemma, hun har befundet sig i.

Det hele begyndte med, at hun ved et tilfælde fandt ud af, at hendes rigtige gode venindes mand var veninden, Anne, utro.

... Det viste sig så senere, at denne kvinde, overboen, var en anden rigtig god veninde, ved navn Beth, både af hende og af Anne: De var gode veninder alle tre.

9. Incest

Anna sidder og tænker tilbage på en skræmmende oplevelse, hun havde haft for lidt over et år siden: Hendes klassekammerat, Rose, fortalte, at hendes far havde begået incest mod hende, da hun var tolv år.

10. Gøre det hele igen?

Tim sidder i sin kørestol og tænker over, hvordan hans altoverskyggende interesse, motocross, blev hans skæbne. Han er blevet lam i begge ben efter et alvorligt styrt.

... Han havde været blandt verdens bedste. Nu kan han ikke klare dagen uden hjælp.

... Hans tanker kredser om et bestemt spørgsmål: Skulle jeg have holdt mig helt væk fra motocross? Han havde jo helt fra begyndelsen vidst, hvor farlig denne sport kan være.

11. Venskab

Ask sidder og savner sin gamle ven Bo, som døde for en uge siden. Han har faktisk savnet Bo meget længe, nemlig lige siden de sidst talte sammen for flere år siden.

... Men problemet mellem ham og Ask var, at han var begyndt at interessere sig for religion, og selv var blevet religiøs. Han gik til foredrag og læste bøger om forskellige religioner. Han bekendte sig ikke til en bestemt religion, men var blevet religiøs i bred forstand.

12. Sundhed

Sven sidder og tænker over den besked, han lige har fået af sin læge – igen: Du er for tyk. Du skal spise sundt og dyrke motion, og så skal du holde op med at ryge og drikke for meget alkohol. Hvis du ikke ændrer livsstil, vil du ikke leve så længe, som du ellers ville have levet – du vil dø før tid!

13. Ytre sig med risiko

Olsen sidder og tænker på en person, som han engang kom til at beundre, selvom han ikke kendte ham særlig godt. Personen hed Ibsen og var i sin tid ansat i regnskabsafdelingen i det firma, Olsen arbejder i.

... Alle syntes at være indstillet på at acceptere denne udlægning. Men så var det, at Ibsen, så snart direktøren havde spurgt, om der var nogen spørgsmål, højt og tydeligt spurgte: "Skyldes det dårlige regnskab ikke de mange fejlslagne projekter?"

Alle holdt vejret, for ingen havde før stillet spørgsmål ved direktørens beslutninger, og det var jo også den direkte vej ud af firmaet at stille et så kritisk spørgsmål.

14. Arbejde meget

Gamle John sidder og tænker over sit liv, og spørger sig selv: Arbejdede jeg for meget? Årsagen til dette spørgsmål er, at han har brugt det meste af sit liv på at arbejde.

... Når John i dag ser tilbage, er han stort set en tilfreds mand. ... Men han føler også en utilfredshed – at han er gået glip af noget.

15. Arbejde lidt

Gamle Bill sidder og tænker over sit liv, og spørger sig selv: Arbejdede jeg for lidt? Årsagen til dette lidt usædvanlige spørgsmål er, at han har brugt hele sit liv på at rejse og kun taget arbejde for at kunne komme af sted på en ny rejse.

... Når Bill i dag ser tilbage, er han stort set en tilfreds mand. ... Men der er to ting, som godt kunne have været bedre.

16. Betale skat

Pensioneret direktør Andersen sidder og tænker over en bestemt ting, som han har dårlig samvittighed over, nemlig at han engang snød i skat.

17. Børns arv

Gamle pensionerede direktør Hansen sidder og tænker over en ting, som han har tænkt over mange gange før: Skulle mine to sønner have arvet lige meget eller forskelligt? Årsagen til dette spørgsmål er, at det ikke gik så godt for den yngste efter, at han havde arvet.

18. Faderskab

Meget gamle Tove sidder igen og tænker over et bestemt problem, nemlig at hun aldrig fik undersøgt, hvem der var faren til hendes søn. Både de to mulige fædre og sønnen er nu døde. Sønnen, som også nåede at blive forholdsvis gammel, døde af sygdom for kort tid siden.

19. Skal vi gifte os?

Kirsten og Søren har lige mødt hinanden igen – som halvfemsårige på et hospital. Sidst de så hinanden, var i deres helt unge år, hvor de var ungdomskærester.

... En dag tager Kirsten det op i deres samtale, om de skal gifte sig, "inden det er for sent for os", som hun tilføjer.

20. Frihed

Gamle Kim sidder og tænker over sit liv og over en bestemt ting: Hvor fri har jeg egentlig været?

... Han er tilfreds med sit liv. ... Men én af hans venner har også sagt, at han godt kunne have været lidt mere sprælsk. Da Kim spurgte, hvad han mente med *sprælsk*, svarede han, "mere selvstændig, styret bus-sen lidt mere selv!".

21. Tror jeg rigtigt på Gud?

Gamle Eva sidder i sin stol på plejehjemmet og tænker på, om der findes noget efter døden? Og om Gud findes?

... Men nu er der et helt andet spørgsmål, der melder sig – et dilemma som vedrører hendes egen dømmekraft: Tror jeg på Gud nu, fordi jeg har tænkt tingene igennem på en bedre måde? Eller tror jeg på Gud nu, fordi jeg snart skal dø?